

ارزیابی اقتصادی پروژه‌های سرمایه‌گذاری در زمینه فولاد

کارفرما: وزارت امور اقتصادی و دارایی، معاونت امور اقتصادی

مجری طرح: پژوهشکده اقتصاد دانشگاه تربیت مدرس

مدیر مسئول طرح: دکتر حسین صادقی

نوع طرح: کاربردی

مدت اجرای طرح: ۱۲ ماه

سال خاتمه طرح: ۱۳۷۲

واژگان کلیدی: ارزیابی اقتصادی، سرمایه‌گذاری، صنعت فولاد، تحلیل هزینه-فایده

خلاصه‌ای از کلیات و نتایج طرح:

صنعت فولاد از جمله صنایعی است که با سایر بخش‌های اقتصادی ارتباطات وسیعی را برقرار می‌سازد و هر گونه تغییر و تحول در فرآیند تولید آن، تأثیرات قابل توجهی بر سایر بخش‌های اقتصادی در پی دارد و مطالعات جامع ساختاری آن از اهمیت زیادی برخوردار است. مجتمع‌های فولادسازی بخش قابل توجهی از منابع تولیدکننده آلودگی هوا و محیط زیست را تشکیل می‌دهند. از سوی دیگر حجم و وزن زیاد محصولات کارخانه‌های فولاد به همراه انرژی زیادی که در فرایند تولید آن مورد استفاده قرار می‌گیرد بر هزینه‌های تولید این محصول به نحو قابل توجهی اثرگذار است؛ لذا برخورد ساختاری با صنعت فولاد اجتناب‌ناپذیر است.

در کشوری نظیر ایران که از مشکلات ساختاری رنج می‌برد، توجه به یک بخش، بدون در نظر گرفتن تنگناهای ساختاری در آن بخش، اغلب عملکرد سایر بخش‌ها را مختل می‌سازد، از این رو توجه به مسائل ساختاری ضروری است.

در این مطالعه از روش تحلیل هزینه-منافع غیر مستقیم و تحلیل هزینه-فایده اجتماعی برای ارزیابی اقتصادی صنعت فولاد ایران استفاده شده است.

بخش اول پژوهش حاضر آشنایی با صنعت فولاد در ایران است. در بخش دوم، بررسی‌های بازاری صنعت فولاد ایران در بخش عرضه و تقاضای فولاد مورد بررسی قرار می‌گیرد. بخش سوم، ارزیابی اقتصادی صنعت فولاد ایران به روش تحلیل هزینه بخش خصوصی و اجتماعی صورت گرفته است.

نتایج محاسبات انجام شده بر اساس تابع عرضه در سال ۱۳۷۲ با توجه به ساختار صنعت فولاد کشور، ظرفیت تولید را در سطح ۴/۸ میلیون تن برآورد نمود. بر اساس استانداردهای مصرف جهانی نیز، در سال ۱۳۷۷ پیش‌بینی شده که ۴/۸ میلیون تن تقاضای اشباع نشده وجود خواهد داشت. می‌توان گفت

صنعت فولاد کشور یک صنعت سرمایه‌بر است و معیار اشتغال به تنهایی معیار مناسبی برای ارزیابی نیست. در این صنعت از دیدگاه ارزش افزوده چنانچه زنجیره تولید در صنعت فولاد کشور را از اول تا آخر مورد بررسی قرار دهیم، هر چه به انتهای زنجیره تولید نزدیک‌تر می‌شویم ارزش افزوده بیشتری حاصل می‌گردد. از دیدگاه عدالت اجتماعی توسعه صنعت فولاد از این جهت که در مالکیت تولید است مشکلی را در جهت عدالت اجتماعی ایجاد نمی‌کند. در ارتباط با پیوند بین صنایع، صنعت فولاد ارتباط بالاسری خوبی با بخش معادن برقرار کرده و در زمینه ارتباطات پایین‌دستی نیز باید گفت که هم‌اکنون بسیاری از پیوندها برقرار نشده است و توسعه صنایع فولادی به کندی صورت می‌گیرد. به دلیل وجود مزیت نسبی کشور در تولید انرژی، با وجود انرژی‌بری زیاد این صنعت، می‌تواند در کشور از مزیت نسبی برخوردار باشد. به دلیل ارتباط صنعت فولاد با بخش حمل و نقل، این صنعت می‌تواند نقش به‌سزایی در توسعه صنعت فولاد داشته باشد. در زمینه توسعه منطقه‌ای نیز با در نظر گرفتن ملاحظات اقتصادی و اجتماعی در مکان‌یابی، می‌توان از این صنعت در توسعه مناطق محروم به خوبی بهره برد.